

MATEMATIKA VAIKŲ DARŽELYJE

Mažylių matematikos suvokimas plėtojasi sparčiai, jie dažnai būna riboti, susideda tik iš jo patirties. Matematikos žodynas formuojasi gana anksti. Maži vaikai pakankamai greitai išmoka skaičiuoti nuo 1 iki 5, tačiau skaičius kartoja kaip eilėrašį. Dviejų ar trijų metų vaikai vartoja vis daugiau matematinių žodžių. Tai galima pastebėti jų žaidimuose. Stebėdami mažus vaikus, matysime kaip formuojasi, keičiasi matematinio suvokimo pradmenys. Matematinio vaizdinių supratimas ugdomas pamažu vaikams tyrinėjant, manipuliuojant žaislais ir priemonėmis. Jis mokosi pats. Tėvai, pedagogai ir kiti suaugusieji gali vaikui padėti. Jau ankstyvajame amžiuje vaikams patinka save apžiūrėti veidrodyje ir tyrinėti. Galima skaičiuoti viską, ką jis turi: dvi akytės, dvi kojytės, dvi rankytės, dvi ausytės, viena nosytė ir pan. Galima vaiko paklausti: „O kur tavo kojytės?“, pakomentuoti jo atsakymą: Tu turi dvi kojytes, štai viena, štai - kita. Taip pradėdame skaičiuoti iki dviejų. Geriausia skaičiavimo priemonė – pirštai. Tokie kasdieniniai užsiėmimai padeda vaikui tobulėti.

Skaičiavimas yra matematikos formavimo pradžia. Vaikai mechaniškai įsimena skaičių seką. Pratinkime juos skaičiuoti dainuojant, mokantis eilėraščių, kuriuose yra skaičių, naudokime skaičiuotes. Po mechaninio skaičiavimo vaikai pradeda susieti skaičius su daiktais. Vyresnio amžiaus vaikai dar nesupranta, kaip keičiasi skaičiai, kokia yra jų sandara. Nors savo kalboje vartoja matematinius pavadinimus, nebūtinai juos visiškai supranta.

Priešmokyklinio amžiaus vaikams mokytis matematikos gali būti įdomu ir lengva, tik reikia rasti kuo įvairesnius būdus supažindinti su ja. Taikant specialius metodus galima lengvai ugdyti matematinius pažintinius gebėjimus, tačiau juos būtina nuolat pastiprinti, kad nepasimirštų. Darželyje su matematiniais žodžiais vaikai gali būti supažindinami kasdieninėje veikloje: ryte, kai norime sužinoti kiek vaikų šiandien yra, kokia savaitės diena, dengiant stalą pietums, vaikams primenant, kad kiekvienam žmogui turi būti padėta po vieną lėkštę, vieną šakutę ir kt. Drąsiai vartokite matematinę kalbą bendraudami su vaiku.

Matematikai priklauso sąvokos:

Laikas – valanda, minutė, sekundė, kalendorius, diena (rytas vakaras, naktis), savaitė, mėnuo, metai, metų laikai;

Kiekis – vienas, keletas, lygiai, kiekvienas, daugiau negu, mažiau negu, daug, mažai, likusieji, dalis, gabaliukas, pora, pusė, ketvirtis, visas.

Dydžio - daugiau, mažiau, po lygiai, vienodai ir pan.

Svoris - sunkus, lengvas, vienodo svorio, kilogramas, truputis, daug, visi.

Matavimas – aukštesnis, žemesnis, ilgesnis, trumpesnis, didesnis, didelis, mažas, storas, plonas, platus, siauras.

Atstumas – arti, toli, šalia ir t.t.

Skaičių pavadinimai – 1 -10

Padėčių pavadinimai, erdvė – viršuje, viršus, žemai, žemyn, ir kt. Pabandykite nustatyti kryptis kairė ir dešinė. Tai nustatyti vaikams nėra lengva. Svarbu kad vaikas iš pradžių įsidėmėtų kurią nors vieną iš šių krypčių, taigi - arba kairę, arba dešinę.

Erdvinės sąvokos (jos nusako vietą, padėtį ir kryptį) – aukštai, žemai, viršuje, apačioje, prieš, už, po, šalia, pirmas, paskutinis. Jų galima mokytis žaidžiant kamuoliu: kamuolys virš galvos, ant žemės, metam į kairę, į dešinę pirmyn, atgal ir pan.

Geometrinių formų pavadinimai – vaikams sudaromos galimybės statyti iš kaladėlių, piešti, karpyti formas darbėlių metu ir kt. Pirmiausia vaikai išmoksta pažinti paprastas formas – trikampis, kvadratas, apskritimas. Įvardinkite formas su kuriomis vaikai žaidžia.

Sudėties ir atimties veiksmai (vyresniems vaikams) – jų suvokimui reikalingos tokios sąvokos: buvo, liko pridėti, atimti. Sudėties ir atimties galima mokyti stebint paukščiukus kieme, važiuojančias mašinas ir kt. Tai bus tekstinių uždavinių suvokimo pagrindas. Visą tai turi natūraliai įsiliesti į vaikų žaidimą ir praktinę veiklą.

Pasvalio lopšelyje-darželyje „Liepaitė“ įrengta „Kodelčiukų“ klasė, kurioje sukurtos kelios edukacinės erdvės. Viena iš jų - matematinių vaizdinių formavimui. Čia gausu įvairių priemonių skaičiavimui, matavimui, spalvų skyrimui, skaičių pažinimui, loginiam mąstymui ir kt. Nemažai priemonių sukūrė pačios pedagogės.

Nuolat girdėdami matematinę kalbą, vaikai pripras, ir šie žodžiai nebus nepažįstami. Nereikia vaiko mokyti, reikia suteikti vaikams galimybę mokytis. Reikia kurti tinkamas sąlygas kad vaikas įgytų kuo daugiau patirties. Tėvai irgi galėtų lavinti vaiko matematinį mąstymą, mokyti matematikos. Tai jie gali daryti apsiperkant, gaminant maistą, naudojantis telefonu ir kt. Geri mažo vaiko matematiniai pradmenys yra tolesnių matematinių pasiekimų pamatas.

Vaikai gyvena žaisdami, todėl natūralu, kad žaisdami jis greičiau išmoks skaičiuoti, susipažins su skaičiais ir matematiniais veiksmais. Matematika apima visas priešmokyklinio amžiaus vaiko veiklos sritis. Matematinės sąvokos vartojamos nuolat, atliekant kasdienes darbus, planuojant, skaičiuojant. Žaisdami su vaikais galime skaičiuoti viską, ką matome aplinkui pvz. vartant knygutę. Žaidimo metu galima mokyti ir matematikos veiksmų, pvz. pas šuniuką į svečius atėjo viena katytė ir du ančiukai. Iš visi – trys svečiai. Paprastesnių matematinių vaizdinių šaltinis gali būti artima vaiko aplinka, kurioje jis veikia ir kurią gerai pažįsta. Vaikams labai patinka žaidimai su kauliukais. Vaikai žaidžia: Socialinius - (daug, mažai, nė vieno), vaidmeninius - („Parduotuvė“ susipažįsta su pinigais, mokosi juos skaičiuoti, vėliau ant „pinigų“ patys gali užrašyti skaičius.), kūrybinius, didaktinius – (Visi didaktiniai žaidimai lavina mąstymą, vaizduotę), tradicinius – (skaičiuotės), siužetinius–imitacinius, judriuosius žaidimus. (Skaičiuojami pratimai, kiek kartų reikia padaryti).

Matematiniai žaidimai skirti bendram matematikos lavinimui. Žaisdami matematinius žaidimus vaikai išmoks ne tik pažinti skaičius, bet ir skaičiuoti. Svarbu, kad matematikos mokymas būtų įdomus ir prasmingas vaikui, vyktų natūraliai bendraujant ir žaidžiant su vaikais. Reikia, kad vaikas patirtų kuo daugiau sėkmės mokantis matematikos, tai suteiks jam daug džiugių emocijų. Žaidimą reikia organizuoti taip, kad vaikai ir kitą kartą norėtų žaisti.

Parengė Stasė Valickaitė,

Pasvalio lopšelio darželio „Liepaitė“

auklėtoja-metodininkė

